

ABSTRAKT

Tato disertační je tvořena třemi publikacemi a jedním manuskriptem, které se zabývají studiem mezidruhového hnízdního parazitismu (dále jen MHP) u vybraných druhů čeledi kachnovitých (*Anatidea*). První část práce popisuje míru výskytu MHP v lokalitě CHKO Třeboňsko v letech 1999 až 2008 u třech zástupců tribu potápivých (*Aythiini*): poláka velkého (*Aythya ferina*), poláka chocholačky (*Aythya fuligula*) a zrzhlávky rudozobé (*Netta rufina*) a dvou zástupců tribu plovavých (*Anatini*): kachny divoké (*Anas platyrhynchos*) a kopřivky obecné (*Anas strepera*). V těchto letech byl MHP zjištěn u 6,6 % sledovaných hnízd, přičemž nejčastěji paraziticky snášeli zrzhlávká rudozobá a polák velký. Výsledky naší studie byly porovnány s mírou MHP z let 1975 až 1980 zaznamenaných v nedaleké lokalitě Blatná, kdy v tomto období byl MHP zjištěn u 13,9 % hnízd. Tento rozdíl v míře MHP odráží pokles ve velikostech hnízdních populací sledovaných druhů, který mezi sledovanými lety nastal. Ve druhé části práce je porovnávána velikost paraziticky snesených vajec s velikostí vajec snesených neparaziticky u poláka velkého, poláka chocholačky a zrzhlávky rudozobé. U všech sledovaných druhů byl zaznamenán signifikantní rozdíl ve velikosti parazitických a neparazitických vajec. U poláka velkého byla parazitická vejce delší a u poláka chocholačky byla parazitická vejce větší (v šířce i objemu) než vejce neparazitická, zatímco u zrzhlávky rudozobé byla parazitická vejce menší (v délce i objemu) než vejce neparazitická. Tento rozdíl byl pravděpodobně ovlivněn populačními trendy sledovaných druhů a také závislostí míry MHP na hnízdní hustotě. Další část práce se věnuje studiu reakcí hostitelské samice na parazitickou událost za použití experimentálního přístupu. Pomocí atrapy bylo testováno chování hostitelské samice poláka velkého vůči parazitické samici nacházející se u jejího hnízda. Hostitelská samice reagovala na přítomnost parazitické samice většinou pasivně, a to jak na hnízdě, tak v jeho okolí, přičemž pasivní chování hostitelské samice může být do jisté míry adaptivní reakcí na hnízdní parazitismus. V poslední studii byla pomocí přidávacích experimentů testována reakce hostitelské samice poláka velkého a poláka chocholačky na přítomnost parazitického vejce v hnízdě. U obou sledovaných druhů hostitelské samice reagovaly většinou na parazitické vejce jeho přijetím za vlastní. Jedinou zjištěnou výjimkou byla větší míra opouštění parazitovaných hnízd u poláka chocholačky, která může být zřejmě způsobena rozdílnými životními strategiemi („life histories“) druhů. Tato disertační práce shrnuje základní poznatky o MHP u sledovaných druhů, jako je míra jeho výskytu a jeho vývoj ve sledované lokalitě, a zároveň sleduje jeho propojenost s vnějšími vlivy a podrobně popisuje reakce hostitelských samic na parazitické události.